

Педагогічний дискурс, випуск 14, 2013

7. Пеньковець О. В. Метод проектів в навчальному процесі / О. В. Пеньковець // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧНПУ, 2010. – Серія : педагогічні науки. – Вип. 80. – С. 118–122.

8. Пидкасистый П. И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / П. И. Пидкасистый, Л. М. Фридман, М. Г. Гарунов. – М. : Педагогическое общество России. – 1999. – 354 с.

9. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики / М. Н. Скаткин. – [2-е изд.]. – М. : Педагогика, 1984. – 96 с. – (Воспитание и обучение. Б-ка учителя).

Аннотация**Е.М.Новак****Методы подготовки будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе**

В статье рассматривается использование методов подготовки будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе в процессе изучения спецкурса «Преемственность обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе». Обобщены подходы ученых к методам обучения и выделены методы обучения согласно степени самостоятельного мышления студентов при усвоении знаний, что к подготовке готовности будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе. Методы выделяются на основе оценки степени творческой активности будущих воспитателей в процессе учебного процесса: репродуктивные, проблемного преподавания знаний, частично-поисковые и исследовательские методы.

Ключевые слова: методы, подготовка будущих воспитателей к обеспечению преемственности обучения в дошкольных учебных заведениях и начальной школе.

Summary**O.M.Novak****Methods of Preparing of the Future Educators for Providing Succession of Teaching at Pre-School Establishments and Elementary School**

The author of the article considers using methods of preparing future educators for providing succession of teaching at pre-school establishments and elementary school in the process of studying the special course «Succession of teaching at pre-school establishments and primary school». Generalized scientific approaches to teaching methods and teaching methods are allocated according to the degree of independent thinking of students in mastering knowledge, commitment to training future educators to ensure continuity of learning in pre-school and elementary school. Methods are allocated on the basis of assessment of the creative activity of future teachers in the educational process: reproductive, problem teaching knowledge, partly retrieval and research methods.

Key words: methods, preparing of the future educators for providing succession of teaching at pre-school establishments and primary school.

Дата надходження статті: «28» березня 2013 р.

УДК 374,3+377.36:7(477,43/44)(045)

Н.А.ОЛІЙНИК,

викладач

(м.Хмельницький)

Позашкільні навчальні заклади художньо-естетичного напрямку м.Хмельницького

Визначено місце та роль позашкільної освіти в системі сучасної освітньої діяльності. З'ясовано, що позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти учнівської молоді, яка значною мірою впливає на соціалізацію особистості, розкриття її творчого потенціалу, формування ціннісних і моральних орієнтацій. Висвітлено питання діяльності позашкільних навчальних закладів художньо-естетичного напрямку м.Хмельницького. На конкретних прикладах продемонстровано досягнення та здобутки творчих колективів, які існують у даних закладах. Доведено необхідність існування цих закладів у загальній системі освіти України.

Ключові слова: позашкільна освіта, позашкільні навчальні заклади, творчі колективи, керівники.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Дитина ніколи не буває вільною від самої себе. І саме позашкільна освіта створює простір для навчання, виховання, розвитку й соціалізації особистості. Вчасне визначення творчих здібностей, які закладені в дитини природою, їх розвиток – складний процес, у якому особливу роль відіграють позашкільні навчальні заклади. Адже саме в них кожна дитина має можливість розвивати свої здібності, здобувати певні знання та навички.

Аналіз досліджень і публікацій... Теоретичні основи позашкільної освіти як соціально-педагогічного феномена закладені в працях відомих педагогів Є.Мединського, А.Зеленько,

С.Шацького, які побачили світ на початку минулого сторіччя. Окремі питання позашкільної освіти піднімалися також у працях В.Вахтерова, Г.Ващенко, С.Русової, В.Сухомлинського, а починаючи з 2000-х років цією проблемою активно почали займатися сучасні науковці О.Биковська, В.Вербицький, Г. Пустовіт, А.Щетинська та ін. Аналіз праць перелічених авторів демонструє, що позашкільна освіта є багатоаспектним об'єктом, невід'ємною частиною мікро середовища, яке сприяє реалізації індивідуальних психофізичних і соціальних потреб особистості, що розвивається, розкриттю її творчого потенціалу, формуванню соціально значущих якостей. Зокрема, О.Биковська позашкільну освіту визначає як складову системи безперервної освіти, цілеспрямований процес і результат навчання, виховання, розвитку і соціалізації особистості у вільний час у позашкільних навчальних закладах та інших соціальних інституціях [1, с.24].

Формулювання цілей статті... Метою статті є розкриття ролі позашкільних навчальних закладів художньо-естетичного напрямку у розвитку особистості.

Завдання статті: прослідкувати наявність позашкільних навчальних закладів безпосередньо у Хмельницькому, описати творчі колективи, які у них існують, та їх досягнення.

Виклад основного матеріалу... Система позашкільної освіти – освітня підсистема, що включає державні, комунальні, приватні позашкільні навчальні заклади; позашкільна освіта – сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні і слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах [2].

Сучасний етап розвитку суспільства, утвердження позашкільної освіти як складової структури освіти України зумовили переосмислення її місця і ролі, визначення основних засад підвищення якості. Позашкільна освіта є цілеспрямованим процесом оволодіння систематизованими знаннями щодо природи, людини, суспільства, культури. Також вона забезпечує застосування знань на практиці, опанування вміннями та навичками творчої діяльності, вирішує питання емоційного, фізичного та інтелектуального розвитку особистості, формування її компетентностей. Водночас сприяє забезпеченню потреб особистості у творчій самореалізації та соціалізації.

Особливістю позашкільної освіти є забезпечення вільного часу особистості, її перебування в позашкільних навчальних закладах та інших соціальних інституціях. Традиційно організація освітньої підсистеми визначається роботою закладів освіти, культури, мистецтва, фізкультури та спорту. Серед них – позашкільні навчальні заклади, гуртки, творчі об'єднання, клуби за місцем проживання, дитячо-підліткові фізкультурно-спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні майданчики, клубні заклади, центри дозвілля, школи естетичного виховання, бібліотеки, театри тощо.

Система позашкільної освіти в Україні широко організована. Внаслідок цього забезпечується доступність позашкільної освіти для дітей і молоді, функціонують та розвиваються її різноманітні форми та напрямки, зокрема: художньо-естетичний, науково-технічний, еколого-натуралістичний, туристсько-краєзнавчий, дослідницько-експериментальний, фізкультурно-спортивний або спортивний, військово-патріотичний, бібліотечно-бібліографічний, соціально-реабілітаційний, оздоровчий, гуманітарний [2].

Розвиток творчих здібностей, обдарувань та здобуття вихованцями (учнями і слухачами) практичних навичок, оволодіння знаннями у сфері вітчизняної і світової культури та мистецтва забезпечує художньо-естетичний напрям позашкільної освіти.

Хмельниччина завжди славилась талановитими людьми у культурній сфері, і багато з них починали свій шлях у позашкільних навчальних закладах. На сьогоднішній день у м.Хмельницькому функціонує достатня кількість установ у яких можна здобути початкову художньо-естетичну освіту, серед них: три дитячі музичні школи, дві школи мистецтв, дитяча художня школа, школа іконопису «Нікоп», центр національного виховання учнівської молоді, палац творчості дітей та юнацтва [4]. На діяльності деяких зупинимось детальніше.

Дитяча музична школа №1 ім. М.Мозгового – заклад з найдавнішою історією свого існування, який виник у 1935 р. Альма-матер цілої когорти відомих музикантів Хмельниччини, серед яких: Є.Кураєв – лауреат міжнародних конкурсів, соліст Київської філармонії, О.Воловников – професор Сан-Петербурзької консерваторії, А.Молотай – народний артист України, професор національної музичної академії ім. П. Чайковського, В.Пірог – заслужений артист України, І.Олексійчук – композитор, доцент національної музичної академії ім.П.Чайковського, А.Белов – лауреат міжнародних конкурсів, В.Щур – заслужена артистка України.

Директори, які очолювали навчальний заклад назавжди увійшли у літопис школи: Г.Грінфільд, В.Целушко, М.Дубров, Г.Мельников, П.Гевал, В.Супронов, О. Карпенко, О.Апонюк. На даному етапі школу очолює М.Бухта.

У школі навчається близько 600 учнів, плідно працюють такі колективи: квартет акордеоністів (керівник Л.Цуркан), камерний оркестр (керівник О. Луценко), оркестр народних інструментів (керівник Ю.Лукін), ансамбль віолончелістів (керівник М.Заворотна), ансамбль

гітаристів (керівник О.Боцура), ансамбль скрипалів (керівник Л.Купальська). Окрасою закладу є широко відомий на Україні зразковий дитячий хор «Подільські солов'ї» (художній керівник – Н.Бухта), який був створений у 1988 р. В 2002 р. дитячий хор «Подільські солов'ї» отримав звання «Дитячий зразковий хор».

Дитячий хор «Подільські солов'ї», майстерність якого постійно зростає, є активним учасником міських та обласних культурно-мистецьких заходів. Колектив відзначений Подякою Міністра культури і мистецтв України, є лауреатом міжнародних та всеукраїнських конкурсів, при хорі створено вокальні ансамблі «Весна» і «Скерцо».

Дитяча музична школа №2 заснована у 1979 р. З початку заснування школи директорами були – В.Лісовий, В.Посадецький, Л.Хунович, а на даний час керівником закладу є Г.Ладанська. У школі навчається близько 450 дітей, створені і працюють такі колективи: інструментальний ансамбль «Константа» (керівник Козовик В.), народний аматорський вокально-інструментальний ансамбль «Експромт» (керівник В.Бабій), вокальна група викладачів під керівництвом Т.Килимник, ансамбль бандуристів (керівник Г.Ладанська), ансамбль гітаристів (керівник С.Бережанська). Серед відомих випускників можна назвати сучасних співаків Л.Нетичук, Н.Валевську, А.Клименка, скрипальку М.Онишук та інших.

Дитяча музична школа № 3 – відносно молодий навчальний заклад заснований у 1991р. Директорами закладу були у свій час – І.Гаврецький, В.Маслюк, зараз очолює школу В.Богуцький. Навчальний заклад вміщує близько 400 учнів, які отримують початкову музичну підготовку. У школі існують такі творчі колективи: ансамбль бандуристів «Озеречко» (керівник Р.Міноцька), ансамбль скрипалів «Світлячки» (керівник Н.Ярова), ансамбль гітаристів (керівник О.Брилянт), вокальний ансамбль викладачів «Кантілена» (керівник О.Назарова), інструментальний ансамбль викладачів під керівництвом В.Анісімова.

Крім дитячих музичних шкіл, де можна здобути початкову музичну освіту, значне місце займають дитячі школи мистецтв, які охоплюють більше відділень, де діти можуть займатися музикою, образотворчим мистецтвом, хореографією, конструюванням тощо.

Хмельницька дитяча школа мистецтв – заснована у 1991 р. Керівниками школи були у свій час А.Чабан, С.Нагорний, Є.Пивоварова, А.Торчевський, на даний час школу очолює Т.Бондаренко.

У школі навчається близько 1300 учнів на різних відділах, заклад посідає почесне місце у рейтингу переможців у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах. Школа славить місто своїми колективами, які є постійними учасниками культурно-масових заходів що проводяться у місті.

Зразковий ансамбль бандуристів «Намистечко» (художній керівник М.Ковбасіста) заснований у 1991 р. На базі колективу існують дуети та тріо, які також виконують ведучу роль у концертній діяльності. Доволі яскравими є виступи й досягнення солістів колективу – лауреатів всеукраїнських, регіональних та обласних конкурсів. Солісти: К.Ясенчук, Т.Ковальська, М.Волкова – стипендіати міської ради. Упродовж 2006-2008рр. колектив виборював звання лауреата обласних конкурсів виконавців на народних інструментах.

Зразковий дитячий фольклорний гурт «Берегиня» (художній керівник – У.Прокопишина) створений у вересні 1994 р. з ініціативи викладача школи мистецтв С.Цимбалюк. Учасниками колективу є діти і молодь віком від 6-ти до 19-ти років. Гурт «Берегиня» репрезентує народне мистецтво Поділля, зокрема, у його репертуарі пісні календарного циклу: колядки, щедрівки, гаївки, купальські, обжинкові; родинно-обрядові (весільні пісні); родинно-побутові та лірико-епічні пісні (балади). Географія гастрольних поїздок «Берегині» пролягає через Польщу, Болгарію, Францію, Іспанію. За 15 років свого існування гурт «Берегиня» брав активну участь у шкільних, міських та обласних концертах.

Зразковий дитячий театр-студія «Чарівна скринька» (керівник М.Лукевич) працює з 1998 р. Колектив проводить велику громадську роботу, підтримує зв'язки з міським будинком культури, центром національного виховання учнівської молоді, загальноосвітніми школами міста. Кожного року демонструє вистави для дітей-сиріт та дітей-інвалідів. В 2003 р. театру було присвоєно почесне звання «зразковий», неодноразово був нагороджений дипломами та Почесними грамотами.

Ансамбль народного танцю «Сяйво» (художній керівник І.Андрушко) був створений на базі хореографічного відділу Хмельницької дитячої школи мистецтв в 1999 р. Ансамбль народного танцю «Сяйво» є учасником, дипломантом та лауреатом міжнародних, всеукраїнських та обласних фестивалів-конкурсів. В 2009 р. колективу присвоєно звання «Зразковий».

Зразковий ансамбль сучасного танцю «Юлія» (художній керівник Ю.Суворова) – створений в 2006 р. В арсеналі колективу є чимало здобутків, він є лауреатом та переможцем різноманітних конкурсів та фестивалів. Активну просвітницьку роль виконують різноманітні творчі колективи школи, а саме: фольклорний ансамбль «Зернятко» (керівник Т. Підберезна), хор школи (керівник

Н.Шевчук), ансамбль скрипалів (керівник У.Злочевська), ансамбль трубачів (керівник В.Ожеван), естрадний оркестр (керівник П.Максименко), ансамбль сучасного танцю «Шок-денс» та інші [4].

Хмельницька дитяча школа мистецтв «Райдуга» вважається наймолодшим навчальним закладом, який заснований у 2003 р. Директором школи є Л.Хунович. У закладі працює три відділення: музичне, хореографічне та художнє. Особливим у даному навчальному закладі є те, що у закладі працюють групи естетичного розвитку дітей від 3-х років. У школі є такі колективи: фольклорний гурт «Джерельце» (керівник Т.Міцель), вокальний ансамбль викладачів «Консонанс» (керівник І.Красовська), ансамбль бандуристів (керівник О.Слободян), ансамбль гітаристів (керівник О.Балкіна), камерний ансамбль (керівник В.Василець), ансамбль сопілкарів (керівник Т.Сидорчук), ансамбль скрипалів (керівник Г.Ковальчук), хореографічний ансамбль «Райдуга» під керівництвом Д.Кучер та О.Богаць. Кількість учнів, що навчаються – 460 осіб.

У місті Хмельницькому результативно працює один із найбільших позашкільних навчальних закладів України – Хмельницький палац творчості дітей та юнацтва, який у квітні 2012 р. відзначив 75-річний ювілей.

Палац творчості – це колектив односторонній, велика дружна родина дорослих і дітей, в якому навчається понад 2000 дітей у гуртках за напрямками: науково-технічним; еколого-натуралістичним; фізкультурно-спортивним; художньо-естетичним; військово-патріотичним; соціально-реабілітаційним; гуманітарним.

На сьогодні даний заклад очолює М.Пилипак, під її керівництвом працює – 86 педагогів, серед яких 1 заслужений працівник освіти, 1 заслужений працівник культури, 13 відмінників освіти, 15 лауреатів персональних премій Хмельницької міської ради для кращих педагогічних працівників міста. Варто зазначити, що сама директор є колишньою вихованкою цього закладу. Палац творчості по праву займає перше місце за кількістю творчих колективів, які у ньому існують: з 2000 р. театр пісні «Злагода» (керівник О.Казімірова) дарує насолоду та радість глядачам. У 2005 р. колективу було присвоєно звання «Зразковий художній колектив України», а у 2012 р. колектив набув звання – народний.

У 2002 р. створена студія естрадного співу «Перлинка Поділля» (керівник Д.Ремська). У 2008 р. колективу було присвоєно звання «Зразковий художній колектив України».

Ансамбль бандуристів «Мрія» (керівник Н.Кузьмюк). Колектив веде активну концертну та культурно-просвітницьку діяльність, пропагуючи національне мистецтво ширшому колу слухачів у школах, музеях, концертних залах, на телебаченні.

У палаці працюють відомі на Хмельниччині хореографічні колективи – Народний художній колектив України ансамбль танцю «Подільчани» (керівник І.Гур'єв), створений восени 1964 р. Ю.Гурєвим. Ансамбль добре відомий по всій Україні та далеко поза її межами. Беручи участь у різноманітних фестивалях, конкурсах та інших культурно-мистецьких заходах, «Подільчани» побував на гастролі в багатьох куточках України, Білорусі, Болгарії, Польщі, Югославії, Словенії, Хорватії, Молдови та Прибалтики.

Народний художній колектив України ансамбль стилізованого танцю «Альборадо» (керівники Н.Мильнікова, О.Мильніков). Колектив знайомий не тільки в Україні, але й у Польщі, Греції, Угорщині, Сербії, Литві, Казахстані, Італії. Неодноразовий лауреат та дипломант Всеукраїнських, Міжнародних фестивалів і конкурсів: «Бі-Фолк», «Веспремські ігри», «Інтер-шоу», «Фест», «Чарівна свічка», «Медефік у Європі», «Елія Гулі запрошує друзів» тощо.

Народний художній колектив України ансамбль бального танцю «Крок» (керівники О.Чолан, М.Чолан). Вихованці колективу – чемпіони України зі спортивного танцю, півфіналісти чемпіонату світу і відкритих чемпіонатів Англії та Італії, переможці відкритих чемпіонатів Словаччини, Чехії, Угорщини, Польщі, Німеччини, Австрії, Голландії, переможці телепроекту «Танці з зірками-2» та володарі III місця на Євробаченні.

Колектив започаткував та успішно проводить два власні фестивалі: «Кубок «Кроку» та «Подільські барви». У палаці стрімко розвиваються ансамбль сучасних танців «Step Dance» (керівники Н.Личко, Д.Басистий), ансамбль бального танцю «Едельвейс» (керівник Р.Губицька), клуб сучасного танцю «Liv. Legends» (керівник Г.Федоров), гурток «Ритми» (керівник В.Франко) [3].

Висновки... Отже, проаналізувавши діяльність позашкільних закладів освіти художньо-естетичного напрямку у місті Хмельницькому, з'ясовано, що такі заклади існують, розвиваються, плідно працюють, створюються нові. Описано роботу творчих колективів, в яких діти здобувають певні знання, природно реалізують інтереси і потреби, особистісні і соціальні амплуа, розвивають активність, творчу ініціативність, здійснюють пошук нових ціннісних орієнтирів шляхом вільного вибору видів діяльності. Продемонстровано досягнення творчих колективів та їх здобутки у професійній діяльності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Биковська О. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти / О. Биковська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2012. – № 2. – С. 24–29.
2. Закон України «Про позашкільну освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – № 46. – С. 393.
3. Офіційний сайт Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Palactv.km.org.ua (Дата звернення 06.02.2013р)
4. Офіційний сайт Хмельницької міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : portal.khmelnytsky.com/ses/V-12/12-20.doc (Дата звернення 05.03.2013р).

Анотація

Н.А.Олійник

Внешкольные учебные заведения художественно-эстетического направления г.Хмельницкого

Определено место и роль внешкольного образования в системе современной образовательной деятельности. Выяснено, что внешкольное образование является составляющей системы непрерывного образования ученической молодежи, которое значительно влияет на социализацию личности, раскрытие ее творческого потенциала, формирование моральных ориентаций. Освещен вопрос деятельности внешкольных учебных заведений художественно-эстетического направления г.Хмельницкого. На конкретных примерах показано достижения творческих коллективов, которые существуют в этих заведениях. Определено необходимость существования таких заведений в системе образования.

Ключевые слова: внешкольное образование, внешкольные учебные заведения, творческие коллективы, руководители.

Summary

N.A.Oliinyk

Extracurricular Educational Establishments of Artistic and Aesthetic Direction in Khmelnytskyi

The place and role of extracurricular establishments in the contemporary educational activity are relieved. It is found out that school education is a component of continuing education students, which greatly affects the socialization of the individual, the disclosure of its creative potential, the formation of values and moral orientations. The questions of school extracurricular educational establishments of aesthetic and artistic direction in Khmelnytskyi are observed. Achievements and accomplishments of creative teams that exist in these institutions are demonstrated on concrete examples. The necessity of the existence of these institutions in the public education system in Ukraine is proved.

Key words: extracurricular education, extracurricular establishments, creative teams and leaders.

Дата надходження статті: «15» березня 2013 р.

УДК 378.015.31

І.П.ОСОВОВ,

аспірант

(м.Луганськ)

Діагностика креативності як початковий етап в її формуванні у студентів гуманітарних спеціальностей

У статті представлено діагностику рівня сформованості креативності у студентів гуманітарних спеціальностей. Показано творчі завдання, які сформульовано з урахуванням підсумків проведеного тестування. Обґрунтовано роль інформаційно-комунікаційних технологій як способу стимулювання розвитку креативності. Аналізується можливість впровадження в навчально-виховний процес вищу спеціального курсу креативних тренінгів.

Ключові слова: діагностика, креативність, тренінг, інформаційно-комунікаційні технології.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний етап розвитку наукового знання свідчить про великий інтерес до феномена креативності й її впливу на освітній процес. Підвищену увагу до даної проблеми обумовлено роллю креативності у формуванні особистості, здібної до швидкого генерування безлічі ідей, конче необхідних для сучасного інформаційного суспільства, що розвивається з величезною швидкістю.

Цілеспрямований процес, пов'язаний із розвитком креативних здібностей студентів, можна здійснити лише в разі врахування його ефективності, визначення початкового рівня креативності й вимірювання результатів впливу на нього. У зв'язку з цим, одним із найважливіших питань діагностики креативності у студентів гуманітарних спеціальностей в навчально-освітньому процесі вишу є визначення рівня її сформованості. Зокрема, аналіз результатів діагностування дозволяє вибрати, сформулювати ряд тренінгових завдань із розвитку креативності учнів: адже «кожне пізнавання будь-чого нового про вихованця у вихователя негайно повинно перетворитися на практичну дію, практичну раду, прагнення допомогти вихованцеві» [4, с.91].